

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2025 Aile Yılı kapsamında yürütülen politikaların kadın haklarını nasıl etkilediğinin araştırılması ve ortaya çıkan sorunların giderilmesi, kadına yönelik ayrımcılığın bütün boyutlarıyla araştırılması, Anayasanın 41 inci maddesinde belirtilen ailede eşitlik ilkesinin hayata geçirilmesi için izlenmesi gereken politikaların belirlenmesi, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin etkilerinin değerlendirilmesi, gerekli yasal ve idari tedbirlerin tespiti amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Av. Sibel SUIÇMEZ
Trabzon Milletvekili
TBMM Katip Üyesi

S. Suiçmez

MUSTAFA SAKAL

TOGH ÖZCAY
DÜZCE

Yılmaz Emece
İstanbul M. V.

İlhami Özalp
Zeynep Özalp

Serdar Kılıç
İzmir

Kadim Durmaz
Tokat M. V.

Serap ARPACI
Diyarbakır M. V.

H. ÖZTÜRK
BURSA M. V.

Harun Özgür
Kocaeli M. V.

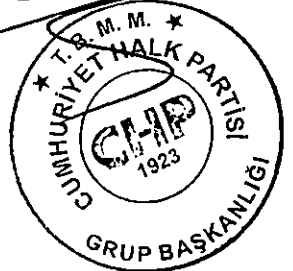
Seyit İbrahim
Ordu M. V.

A. Emel Ödem
R. Emel Ödem
A. Emel Ödem
İstanbul M. V.

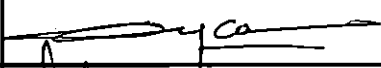
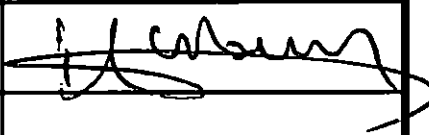
Serhan Sonu
Balıkesir M. V.

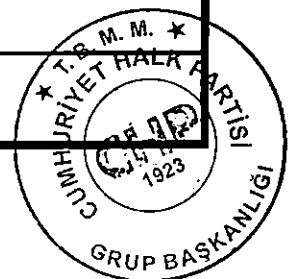
Ayhan BAKUT
Adana M. V.

Vedat Gündüzlü
Kırıkkale M. V.

1095... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1 AYÇA TAŞKENT	Sakarya	
2 Nermin Yıldırımkaş	Hatay	
3 Mahmut Tanel	Sarıyer Mv.	
4 Mahir DOĞAT	İzmir	
5 Özgür ÇAYLAN	Canakkale Md.	
6 Aydoğdu Barlağcı	Bartın Mv.	
7 Hasan Öztürkmen	Gözütek Mv.	
8 Merve Yılmaz	Adana Mv.	M. S.
9 İZZET AKBULUT	Burdur M.Ü	
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

GEREKÇE

On İkinci Kalkınma Planı'nda ailenin korunması ve güçlendirilmesinin artan önemi vurgulanarak, "kadın ve erkeğin evlilik bağıyla kurulan, milli ve manevi değerlerin taşıyıcısı olan ailenin her türlü zararlı eğilimden korunması, sağlıklı nesillerin yetişmesi, dinamik nüfus yapısının ve kalkınmanın istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen aile kurumunun güçlendirilmesi" amaçlanmıştır. Akabinde, "Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı" açıklanmış; 2025 yılı "Aile Yılı" ilan edilmiş ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Nüfus Politikaları Kurulu ile Aile Enstitüsü kurulmuştur.

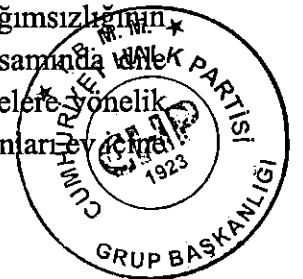
2025 yılının "Aile Yılı" ilan edilmesiyle birlikte hayata geçirilen politikalar, kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve aile içi dinamikler üzerinde derin etkiler yaratmaktadır. "Aile Yılı" adı altında uygulanan politikalar, kadınları birey olarak değil, aile içindeki rolleriyle tanımlama riski taşımaktadır. Aileyi yüceltirken kadının bireysel haklarını göz ardı eden politikalar, erkek egemenliğini güçlendirmekte ve toplumsal cinsiyet eşitliğini geriletmektedir.

İktidar, 2024–2028 yıllarını kapsayan Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı hazırlayarak aile yapısını tehdit eden unsurlarla mücadele etmeyi, strateji ve hedefler belirlemeyi amaçladığını duyurmuştur. Plan, aile bütünlüğüne yönelik şiddet, zararlı alışkanlıklar gibi tehditlerden bahsetse de, toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesi, plan metninde görünür biçimde yer almamakta; kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı, ev-içi emeğin adil paylaşımı veya kadının statüsünün yükseltilmesine dair kapsamlı hedefler tanımlanmamaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde kurulan Nüfus Politikaları Kurulu, doğurganlık oranlarındaki düşüşü tersine çevirmek ve nüfusu artırmak amacıyla politikalar geliştirmektedir. Kurulun görevleri arasında, doğurganlık hızının nüfusun yenilenme seviyesinin üzerinde tutulması ve aile kurumunun güçlendirilmesi yer almaktadır. Bu doğrultuda doğum teşvikleri, uzun doğum izinleri, esnek çalışma modelleri gibi adımlar gündeme gelmektedir. Ancak bu tür pronatalist politikaların kadınların özgürlüğü, sağlığı ve ekonomik bağımsızlığı üzerinde olumsuz etkileri olacağı açıktır.

Ayrıca, kadınların doğurganlık üzerindeki kontrolünü azaltmaya yönelik teşvikler, kadınları sistematik bir biçimde nüfus artışı için araç haline getirme tehlikesi barındırmaktadır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun 2023 raporu, birçok ülkede mali teşviklerle daha büyük aileler hedeflenmesine rağmen doğum oranlarının iki çocuk altında kaldığını ortaya koymaktadır. Doğum oranlarını artırmayı veya azaltmayı hedefleyen politikalar çoğunlukla etkisiz kalırken; kadınların toplumdaki yeri, sağlığı ve haklarına zarar vermektedir. Dolayısıyla bu yaklaşım hem amacına ulaşamamakta hem de kadın haklarını ihlal eden sonuçlar üretmektedir.

Aile odaklı politikaların bir diğer riskli sonucu, kadınların ekonomik bağımsızlığının zayıflaması ve toplumsal yaşama katılımının kısıtlanmasıdır. "Aile Yılı" kapsamında verilen esnek/uzaktan çalışma, erken yaşta evlilik teşvikleri, çok çocuklu ailelere yönelik finansal yardımlar gibi uygulamalar, yüzeyde aileyi destekliyor görünse de kadınların

daha da hapsedme tehlikesi taşımaktadır. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren aile merkezli politikalar, kadınların istihdamdan çekilmesine, kariyerlerinden feragat etmesine yol açarak ekonomik özgürlüklerini sınırlamaktadır.

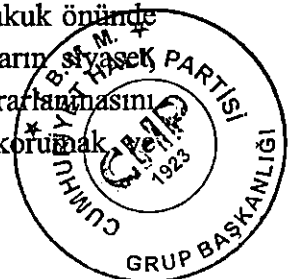
Dünya Bankası ve T.C. Devlet Planlama Teşkilatı'nın ortak raporuna göre, Türkiye'de kadın istihdamının artması yoksulluğu azaltmakta, ulusal ekonomiyi büyütmede ve çocukların eğitim ve sağlık göstergelerini iyileştirmektedir. Kadın istihdamındaki yükseliş, sadece kadınlar için değil, aileleri ve gelecek nesiller için de daha yüksek gelir ve daha iyi yaşam koşulları anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, kadınları ev içine mahkum eden politikalar aslında ülkenin ekonomik gelişim potansiyelini de baltalamaktadır.

Türkiye'de halihazırda kadınların işgücüne katılım oranı erkeklerin yarısından daha az düzeydedir. Bu düşük oran, büyük ölçüde toplumsal cinsiyet rollerinin kadınlara yüklediği ev-içi bakım sorumluluklarından ve çalışma hayatındaki ayrımcılıklardan kaynaklanmaktadır. Eğer aile politikaları adı altında kadınlara "evde kalın" mesajı verilirse, bu oranların daha da düşmesi söz konusu olacak; bu da uzun vadede işgücü kaybı, verimlilik düşüşü ve ekonomik büyümede yavaşlama anlamına gelecektir. Ayrıca kendi kazancı olmayan kadın, şiddet gördüğü bir ilişkiyi terk etme veya hayatını bağımsız idame ettirme konusunda ciddi engellerle karşılaşacaktır. Bu nedenle, kadınların ekonomik olarak güçlenmesini engelleyen politikaların toplumsal bedeli uzun vadede çok ağır olacaktır.

Kadınlar eğitimden istihdama, siyasetten karar mekanizmalarına kadar pek çok alanda yapısal eşitsizliklerle mücadele etmeye devam etmekte; kadınların karşı karşıya kaldığı işyerinde ayrımcılık, ücret eşitsizliği ve cam tavan engelleri sürmektedir. Hal böyleyken, kadınları koruyamayan bir politikayı "aile" adı altında kutsallaştırmak çözüm değil, sorunun ta kendisidir. Özetle, kadınların maruz kaldığı şiddet ve ayrımcılık vakaları tüm yakıcılığıyla devam ederken, bunları önleyici politikalar yetersiz kalmaktadır. Bu politikalarından vazgeçilmediği takdirde "Aile Yılı" adı altında yapılanlar, kadınların ikinci plana itildiği ve eşitsizliğin kurumsallaştığı bir yılı simgelemekten öteye gidemeyecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesi, kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu ve Devlet'in bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlü olduğunu açıkça hüküm altına almıştır. 2004 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle devlet, kadın-erkek eşitliğini sağlamak üzere gerekli tedbirleri almakla sorumlu kılınmış; bu amaçla alınacak önlemlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, devlet politikalarının ve yasa uygulamalarının, fiiliyatta kadın-erkek eşitliğini güçlendirecek şekilde tasarlanması anayasal bir zorunluluktur.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler de benzer yükümlülükler getirmektedir. 1985'ten bu yana taraf olduğumuz Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), taraf devletlere kadınlara yönelik ayrımcılığın tüm biçimlerini ortadan kaldırma ve kadın-erkek eşitliğini gerek hukuk önünde gerek fiilen sağlama yükümlülüğü getirmektedir. Bu kapsamda devlet, kadınların eğitim, istihdam, aile ve kamusal hayatın tüm alanlarında eşit haklardan yararlanmasını engelleyen engelleri kaldırmak; şiddet ve ayrımcılığı önlemek; mağdurları korumak ve failleri cezalandırmak zorundadır.

Türkiye ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ayrımcılık yasağı ve kişi güvenliği hükümleri gereği, kadına yönelik şiddeti önlemekle yükümlüdür. Öte yandan, mevcut iktidarın söylem ve eylemlerinde kadına yönelik ayrımcılıkla mücadelede gereken kararlılığın bulunmadığı görülmektedir. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, bu duruma en çarpıcı örnektir. 20 Mart 2021 tarihinde Cumhurbaşkanı Kararı ile bir gecede Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme iradesi resmi olarak beyan edilmiştir. İktidar, Sözleşme'den çekilme gerekçesi olarak "aile yapısını zedelediği, boşanmaları artırdığı ve toplumsal değerlerle uyum sağlamadığı" gibi söylemler öne sürmüştür. Sözleşmeden çekilmeyle birlikte, devlet kurumlarının şiddeti önleme konusundaki motivasyonunun zayıfladığı ve faillere yanlış bir mesaj verildiği yönünde yaygın bir kanı oluşmuştur.

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin olumsuz etkileri yalnızca sembolik düzeyde kalmamıştır. Bu geri adım sonrasında, mevcut yasal kazanımlara dahi yönelik tehditler belirmeye başlamıştır. Özellikle 2023 seçim sürecinde iktidar ittifakında yer alan bazı siyasi partiler, 6284 sayılı Kanun'un değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması yönünde talepler dile getirmiş ve seçim öncesinde 6284 sayılı Kanun'u "aileyi parçaladığı" iddiasıyla hedef almış ve kaldırılmasını istemiştir. Bu tür girişimler, kadına yönelik şiddete karşı elde edilmiş asgari yasal korumaların bile siyasi pazarlık konusu yapılabildiğini göstererek, devlet politikalarının bu alandaki kararlılığının ne denli zayıf olduğunu gözler önüne sermiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlaması gereken siyasi iktidar, tam tersine kazanılmış hakların geriletilmesine yol açabilecek adımlar atarak veya bunlara sessiz kalarak şiddetle mücadeledeki inandırıcılığını yitirmiştir.

Kadınların toplumda hak ettikleri eşit ve onurlu yeri alabilmeleri için söylemde değil eylemde kararlılık gösterilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ve Anayasa'nın eşitlik ilkesi, devletin kadın vatandaşlarını korumasını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamasını emretmektedir. Bu bağlamda, Anayasa'nın eşitlik ilkesinin ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerin gereğini yapmak üzere TBMM'nin etkin bir rol üstlenmesi elzemdir. Yapılacak kapsamlı araştırma ve akabinde atılacak adımlar sayesinde, ülkemizde kadınların haklarının güvence altına alınması yönünde somut bir ilerleme kaydedilebilecektir.

2025 Aile Yılı kapsamında yürütülen politikaların kadın haklarını nasıl etkilediğinin araştırılması ve ortaya çıkan sorunların giderilmesi, kadına yönelik ayrımcılığın bütün boyutlarıyla araştırılması, Anayasanın 41 inci maddesinde belirtilen ailede eşitlik ilkesinin hayata geçirilmesi için izlenmesi gereken politikaların belirlenmesi, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin etkilerinin değerlendirilmesi, gerekli yasal ve idari tedbirlerin tespiti amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

